

Højesterets præsident har over for retsplejerådet oplyst, at en bedømmelse af de omkostningsspørgsmål, der indbringes for højesteret, ikke kan ske alene på grundlag af dommen og parternes skriftlige indlæg. Det er derimod i reglen nødvendigt at gennemgå hele sagsforløbet i den foregående instans, og dette arbejde står ikke altid i rimeligt forhold til afgørelsernes betydning.

Retsplejerådet fremhæver, at sagsomkostninger fastsættes med udgangspunkt i vejledende takster, som størrelsesmæssigt afhænger af sagens værdi, og at afgørelsen af sagsomkostningsspørgsmål ved en dom sker på grundlag af en fuldstændig prøvelse af parternes tvist. Rådet finder det bl.a. derfor forsvarligt i almindelighed at lade omkostningsspørgsmål i domme finde deres endelige afgørelse ved landsretterne (sø- og handelsretten i København), idet disse retter med deres praksis i et stort antal sager kan opretholde den nødvendige ensartethed med hensyn til omkostningsfastsættelsen.

Ligesom efter de før 1980 gældende regler bør der dog efter retsplejerådets opfattelse være adgang til at få principielle spørgsmål indbragt for højesteret, og rådet stiller derfor forslag om gennemførelse af en ordning, hvorefter landsretternes (og sø- og handelsrettens) afgørelser om sagsomkostninger og processuelle straffe i domme – såvel i 1. instanssager som i ankesager – kun kan indbringes særskilt for højesteret med tilladelse fra justitsministeriet. Sådant tilladelse vil kunne gives af justitsministeriet, såfremt sagen er af principiel karakter, eller såfremt særlige grunde i øvrigt taler derfor. Retsplejerådet foreslår endvidere, at indbringelse for højesteret i givet fald skal ske ved anke, idet dette retsmiddel henset til afgørelsernes principielle karakter må anses for bedst egnet, når det drejer sig om prøvelse ved højesteret.

Justitsministeriet kan tiltræde retsplejerådets forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed.

2.5. Ved sø- og handelsrettens skifteafdeling behandles alle sager i det storkøbenhavnske område vedrørende behandling af konkursboer, ledelse af sager om gældssanering og akkordforhandling samt betalingsstandsning. Uden for København behandles sådanne sager ved de lokale skifteretter.

I medfør af retsplejelovens § 9 a, stk. 6, tiltrædes sø- og handelsrettens skifteafdeling af 2 sagkyndige ved afgørelse af tvistigheder i konkursboer om anerkendelse af en anmeldt fordring, såfremt sag til afgørelse af tvisten ville være en sø- eller handelssag. Uden for disse tilfælde kan retten tilkalde sagkyndige meddommere ved behandlingen

af konkursboer. I praksis medvirker der efter denne bestemmelse sagkyndige meddommere ved afgørelsen af tvister om anmeldte fordringers eventuelle fortrinsret, såfremt der er tale om en sø- eller handelssag. På tilsvarende måde medvirker sagkyndige meddommere i omstødelsessager, der efter parternes vedtagelse behandles ved skifteretten. Sagkyndige deltager derimod ikke i afgørelsen af spørgsmål om betalingsstandsning og gældssanering, åbning og stadfæstelse af tvangsakkord og ved stillingtagen til konkursbegæring.

Sø- og handelsrettens skifteafdelings afgørelser kan efter de gældende regler i almindelighed indbringes direkte for højesteret, jfr. konkurslovens § 252. Med hensyn til sager om gældssanering er der dog pr. 1. juli 1984 gennemført den ordning, at skifterettens afgørelser i sager om gældssanering kæres til østre landsret. Den særlige ordning vedrørende gældssaneringsafgørelser blev gennemført ved lov nr. 187 af 9. maj 1984 for at undgå at belaste højesteret med disse sager.

Retsplejerådet giver i sin udtalelse udtryk for, at afgørelser, der træffes af sø- og handelsrettens skifteafdeling uden deltagelse af sagkyndige meddommere, ikke adskiller sig fra de afgørelser i gældssaneringsager, der kæres fra skifteafdelingen til østre landsret, eller fra de afgørelser, der træffes af skifteretterne uden for Storkøbenhavn under appel til landsretterne. Særlige grunde for en direkte appeladgang til højesteret foreligger der efter retsplejerådets opfattelse heller ikke.

På denne baggrund foreslår retsplejerådet konkurslovens § 252 ændret, således at alle afgørelser, der træffes af sø- og handelsrettens skifteafdeling uden deltagelse af sagkyndige meddommere, i tilfælde af appel skal indbringes for østre landsret. Efter den af retsplejerådet foreslåede ordning vil den direkte appeladgang til højesteret som hidtil omfatte sager om anerkendelse af fordringer i konkursboer, såfremt sag til afgørelse af tvisten ville være en sø- eller handelssag. På tilsvarende måde vil afgørelser om fortrinsret og afgørelse om omstødelse i sager, som er sø- eller handelssager, fortsat kunne appelleres direkte til højesteret. I de øvrige tilfælde vil der efter praksis ikke deltage sagkyndige, og appel vil derfor efter retsplejerådets forslag skulle ske til østre landsret.

I forbindelse med justitsministeriets høring over retsplejerådets udtalelse og lovudkast er der i flere høringssvar, bl.a. fra højesteret og Den Danske Dommerforening, peget på, at det ville være ønskeligt, om den ændrede appelordning vedrørende sø- og handelsrettens skifteafdeling blev udformet